
Wilcza

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Śródmieście Południowe

Atrybuty: Nazwy pochodzące od wyrazów pospolitych Nazwy przyrodnicze Zwierzęta

Rok utworzenia nazwy: 1770

Opis

Biegła w XIV-XV w. przez tereny należące do wójtów warszawskich, Wilków.

Ciekawostki

Była to w XV w. droga polna biegnąca przez tereny należące do wójtów warszawskich, Wilków, dlatego na ów teren mówiono Wilcze lub Na Wilczem. Od 1765 roku marszałek Franciszek Bieliński rozpoczął parcelację gruntów Wilczego. W 1770 roku ulicy zatwierdzono obecną nazwę. Dziesięć lat później ulicę przedłużono do ul. Wiejskiej, mniej więcej wtedy zaczęto budować tu dworki. Pod koniec XVIII w. ulica została przecięta wałem, za którym stały 2 wiatraki, a między ul. Marszałkowską a ul. Wielką (dzisiejszą ul. Poznańską) została przerwana i zaorana. Dalej załamywała się i biegła pod skosem ku Koszykom. W 1820 roku zaorano także i ten kawałek. Aż do początku XIX w. były to zupełne peryferia miasta, drugi i ostatnio wiatrak zniknął dopiero w 1843 roku. Po 1860 roku wzrasta ruch budowlany. W roku 1864 ulicę wybrukowano na nowo, a osiem lat później wytyczono ponownie odcinek między ul. Wielką a Koszykami. W 1881 roku przywrócono odcinek między ul. Wielką a ul. Marszałkowską. Dopiero ok. 1900 roku nastąpiła szybka zabudowa ulicy kamienicami wielkomiejskimi. W 1944 roku część ulicy została zniszczona, rok później część również rozebrano. W latach 1955-60 zabudowano ulicę nowymi kamienicami.

Stan obecny:

Nr 2\4: kamienica.

Nr 4a: kamienica.

Nr 6: Kamienica. Powstała wg proj. Ludwika Panczakiewicza.

Nr 7: Warszawski Dom Schronienia - Przytulisko. Kamienica powstała w 1881 roku wg proj. Józefa Husa z secesyjną kaplicą z lat 1913-5 wg proj. Konstantego Jakimowicza. Fundatorami było kilka rodzin mieszczańskich działających poza Warszawskim Towarzystwem Dobroczynności. W okresie

międzywojennym placówkę połączono z Towarzystwem Pielęgowania Chorych św. Józefa, a następnie prowadziły go siostry Franciszkanek od Cierpiących. Uczono tu również pielęgniarki. W kaplicy brał ślub Jan Nowak-Jeziorański w czasie Powstania Warszawskiego. W kamienicy mieścił się wtedy punkt sanitarny. Po wojnie kamienica służyła jako finansowane przez Czerwony Krzyż schronisko dla powracających oficerów WP. Dopiero w 1982 roku, po decyzji sądu, oddano siostram kamienicę.

Kaplica Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek. Powstała w 1915 roku. Secesyjna kaplica ukryta na dziedzińcu WDS.

Nr 8: kamienica. Powstała w 1907 roku prawdopodobnie wg projektu Józefa Napoleona Czerwińskiego. Była wówczas najwyższą przy tej ulicy - ósma kondygnację skrywał charakterystyczny mansardowy dach. Zdobily ją elementy secesyjne (widoczne w oprawie okien, wykuszach czy balkonach), które w znacznym stopniu (głównie w mieszkaniach) zachowały się do dziś. Podczas okupacji hitlerowskiej uszkodzona została jedynie jej boczna ściana, zniszczony został dach a na elewacji pozostały ślady po pociskach. Przed wojną mieszkał tu Edmund Boboli ps. "Krakus" (10 X 1923 - 11 VII 1979) - żołnierz Armii Krajowej (strzelec z cenzusem) służący w 3. kompanii "Wkra" Batalionu Łukasiński, uczestnik walk o Stare Miasto. W Powstaniu, w I Obwodzie "Radwan" (Śródmieście) na wschodnim odcinku "Bogumił" podobwołu Śródmieście-Południe "Sławbor", uczestniczyły również mieszkające tu wówczas jego cztery siostry: Anna Boboli ps. "Hanka" (ur. 3 III 1925) - w stopniu starszego sierżanta; Ewelina Boboli ps. "Lilka" (21 XI 1917 - 10 VI 1991) - jako łączniczka; Maria Boboli ps. "Marysia" (ur. 12 VIII 1928) - jako łączniczka oraz Zofia Boboli z męża Dehnel (22 XI 1919 - 14 VI 2002) - jako łączniczka, działająca również w Biurze Informacji Polskiego Czerwonego Krzyża. Po wojnie zamieszkał w niej profesor Aleksander Gieysztor (1916-1999) - historyk mediewista, uznany za jednego z najwybitniejszych uczonych XX w. Był członkiem prawie wszystkich europejskich Akademii Naukowych, wieloletnim pracownikiem naukowo-dydaktycznym Wydziału Historii Uniwersytetu Warszawskiego, w latach 1980-84 prezesem PAN, pierwszym długoletnim dyrektorem Zamku Królewskiego. W swym dorobku naukowym miał ponad 500 publikacji, m.in. "Historię Polski", "Zamek Królewski w Warszawie", "Mitologię Słowian", "Dzieje Mazowsza do 1526 roku", "Genezę wypraw krzyżowych" czy "Zarys dziejów pisma łacińskiego". Do grona lokatorów zaliczał się również Chris Niedenthal (ur. 1950) - znakomity fotoreporter wywodzący się z rodziny polskich emigrantów wojennych. Jest absolwentem London College of Printing. W 1998 roku otrzymał polskie obywatelstwo. W swym dorobku ma zbiór wspomnień zatytułowany "Zawód fotograf" a także zdjęcia do kilkunastu albumów (m.in. Z. Bania "Jasna Góra", J. Samek "Kościół Mariacki w Krakowie", J. S. Pasierb "Skarby Jasnej Góry" oraz samodzielnych: "Polska Rzeczpospolita Ludowa: rekwizyty" i "PracujeMy"). W podwórzu (?) kapliczka z figurą matki Boskiej. Obecnie mieści się tu restauracja Angelo.

Nr 9: kamienica Jaegrów. Powstała dla rodziny fabrykanta kafla Gracjana Jaegera. Jeger prowadził tu wzorowy zakład wyrobu i wypalania kafla wraz z Zygmuntem Rospendowskim. Na pocz. XX w. oddano dom do dyspozycji Przytuliska (nr 7). W czasie powstania Jan Zachwatowicz gromadził tu dzieła sztuki z prywatnych zbiorów, ratując je przed wywiezieniem. Później umieszczono tu Medyczne Studium Zawodowe nr 2, kontynuujące tradycje Przytuliska.

Nr 9a: kamienica baronów Bispingów.

Nr 11: kamienica. Mieszkał w niej Roman Jasiński (1900-1987) - pianista, krytyk muzyczny, naczelny redaktor muzyczny Polskiego Radia (1945-69), autor książki "Na przełomie epok. Muzyka w Warszawie 1910-1927".

Nr 12. budynek mieszkalny. Powstał w latach 50 XX w. na miejscu kamienicy, gdzie do 19.05.1912 mieszkał Bolesław Prus.

W podwórzu mieści się wiele budynków: garaże, oficyny starych kamienic, części starych zakładów. Oficyny kamienicy Eliasza Elbingera. Powstała w 1904 roku z pięknymi murowanymi schodami i pięknymi portalami. W XIX w. mieściła się tu mała kamieniczka z ogrodem, gdzie pomieszkiwał po śmierci matki u swej prababki 4-letni Cyprian Kamil Norwid.

Nr 13: kamienica. Mieszkał w niej małżonkowie Irena Jadwiga Kozłowska (1912-1992) i Henryk

Fiszel (1910-1984). Ona była nauczycielką i pisarką, autorką powieści "Tramontana", "Twarz nieznanego", "Wrócić do Itaki" czy tomu opowiadań "Czarne niebo". On zaś był profesorem ekonomii Uniwersytetu Warszawskiego. Obydwoje spoczywają na Cmentarzu Żydowskim przy ul. Okopowej.

Nr 15: kamienica. W podwórzu na ścianie oszklona kapliczka z figurą Matki Boskiej.

~ Nr 16: Dom Kunickiego. Powstał w 1864 roku wg proj. J. Orłowskiego.

Nr 17: kamienica Baworowskiego.

Nr 18: kamienica. Powstała wg proj. Lucjana Korngolda. Mieściła się tu słynna knajpa „pod 18-tką”.

Nr 19: kamienica. W podwórzu na ścianie oszklona kapliczka z obrazem Matki Boskiej.

Nr 22: kamienica Korwin-Krukowskich. Powstała w 1880 (1884) roku wg proj. Aleksandra Woyde i Karola Kozłowskiego w stylu francuskiego neoromantyzmu, posiadadwie klatki schodowe (frontowa i kuchenna) a jednym z jej właścicieli (od ok. 1905 roku) był profesor zwyczajny inżynier Henryk Bogowid Korwin-Krukowski (23 II 1860 - 19 IV 1937). Przyszedł na świat w Myzie-Sakach (powiat kobryński, gubernia grodzieńska), w rodzinie powstańca listopadowego zesłanego na Sybir. Był absolwentem Petersburskiego Instytutu Górniczego (technologia metali), sporego majątku dorobił się jako specjalista w belgijskich i francuskich firmach hutniczych mających swoje przedstawicielstwa na Uralu i nad Dnieprem. W 1914 roku na stałe zamieszkał w swojej kamienicy, pracując jako wykładowca na kursach zawodowych. Szybko włączył się w działania organizacyjne Politechniki Warszawskiej, stając się kierownikiem jej Zakładu Metalurgicznego a w 1920 roku - już jako profesor - został organizatorem Wydziału Hutniczego Akademii Górniczej w Krakowie. Jego domeną były rudy żelaza, koksowanie węgla i stal damasceńska, w 1934 roku otrzymał tytuł doctora honoris causa AGH. W 1919 roku jego córka, Henryka Korwin-Krukowska (13 XI 1892 - 21 XI 1987), absolwentka wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Petersburskiego, nauczycielka chemii i geografii początkowo w Gimnazjum im. Wareckiej (którego była absolwentką) a po wojnie (do 1969 roku) w VII LO im. Juliusza Słowackiego wzięła ślub. Jej wybrankiem był Jan Samsonowicz herbu Lis (14 IX 1888 - 3 XI 1959), geolog, paleontolog, późniejszy profesor uniwersytetu we Lwowie i kierownik Katedry Geologii Historycznej Uniwersytetu Warszawskiego. Tu również na świat przyszły ich dzieci: córka Hanna oraz synowie Andrzej Samsonowicz ps. Książę (1922-1944) - absolwent Liceum Zamoyskiego, student Szkoły Zawodowej dla pomocniczego Personelu Sanitarnego prowadzonej przez doktora Jana Zaorskiego, porucznik Armii Krajowej, dowódca II plutonu "Alek" w Batalionie "Zośka", uczestnik Powstania Warszawskiego, poległy podczas przygotowywania desantu dla LWP na Czerniakowie i Henryk Samsonowicz (ur. 1930) - historyk mediewista, profesor i wieloletni rektor Uniwersytetu Warszawskiego, minister edukacji narodowej w rządzie Tadeusza Mazowieckiego (12 IX 1989 - 14 XII 1990), autor takich publikacji, jak "Badania nad kapitałem mieszczańskim Gdańsk w II połowie XV w.", "Długi wiek dziesiąty: z dziejów powstawania Europy", "Dziedzictwo średniowiecza: mity i rzeczywistość", "Dzień chrztu i co dalej...", "Hanza władczyńi mórz", "Historia Polski do roku 1795", "Miejsce Polski w Europie", "Nieznane dzieje Polski: w Europie czy na jej skraju?", "O historii prawdziwej: mity, legendy i podania jako źródło historyczne", "Początki banków prywatnych w Polsce", "Północ - Południe", "Późne średniowiecze miast nadbałtyckich. Studia z dziejów Hanzy nad Bałtykiem w XIV-XV w.", "Rzemiosło wiejskie w Polsce XIV - XVI w.", "Tysiącletnie dzieje", "Złota jesień polskiego średniowiecza", "Życie miasta średniowiecznego" a także wywiadu rzeki "Świadek epoki" przeprowadzonego przez Andrzeja Sowę przy współpracy Doroty Truszczak. Zaraz po wojnie do grona lokatorów dołączył profesor Antoni Łaskiewicz (28 IX 1904 - 21 IV 1980), profesor mineralogii. Przyszedł na świat w Zakatałach na Kaukazie, mieszkał w Żytomierzu, w Warszawie znalazł się w 1920 roku i tu kształcił się na Uniwersytecie Warszawskim w zakresie mineralogii oraz krystalografii. Później związał się ze Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego, gdzie zgłębiał tajniki geochemii i petrografii. Prowadził zajęcia dla studentów Chemii i farmacji, zajmował się m.in. krystalografią różnych substancji leczniczych, w tym aspiryny. Podczas okupacji hitlerowskiej związany z Armią Krajową, był uczestnikiem Powstania Warszawskiego, po upadku którego ukrywał się w Krakowie. Do stolicy powrócił w II 1945 roku i od

razu włączył się w organizację Zakładu Mineralogii i Petrografii UW. W swoim mieszkaniu prowadził większość wykładów. Aresztowany przez komunistów w 1948 roku, wolność odzyskał dopiero sześć lat później. Nie wrócił do pracy akademickiej, związał się wówczas z Instytutem Geologicznym, gdzie utworzył ośrodek badań specjalistycznych. W 1965 roku objął funkcję kierownika Działu Mineralogii i Petrografii Muzeum Ziemi Polskiej Akademii Nauk. W swym dorobku miał ponad 500 publikacji z zakresu geologii (m.in. "Kryształy i technika", "Wykonywanie preparatów mikroskopowych ze skał i kruszców", "Mineralogia", "Studia mineralogiczne", redaktor "Materiały do petrografii Polski", "Katalog analiz chemicznych skał i minerałów Polski") oraz filatelistyki (m.in. "Znaki pocztowe Polski demokratycznej i okresu przejściowego", "Znaki pocztowe Polski Demokratycznej", "Polonica na radzieckich znakach pocztowych", redaktor "Polskie znaki pocztowe", "Pięćdziesiąt lat warszawskiego ruchu filatelistycznego"), której był wielkim znawcą (prezes i honorowy członek Polskiego Związku Filatelistycznego, autor licznych artykułów w "Życiu Warszawy", podpisywanych pseudonimem "Antykwa"). Zmarł w Warszawie. Jego sąsiadem został paleontolog i geolog, profesor Roman Stanisław Jakub Kozłowski (1 II 1889 - 2 V 1977). Pochodził z Zazamcza, w pobliskim Włocławku ukończył Szkołę Handlową. Nie chcąc służyć przymusowo w armii carskiej wyjechał do Fryburga, gdzie rozpoczął studia z zakresu nauk przyrodniczych, kontynuując je później na paryskiej Sorbonie i w Muzeum Historii Naturalnej, gdzie przez trzy lata prowadził badania paleontologiczne. W latach 1913-21 przebywał w Boliwii, będąc wykładowcą a później badaczem. Od 1924 roku mieszkał w Warszawie, wykładając na Wolnej Wszechnicy Polskiej a od 1927 roku kierując również Katedrą Paleontologii Uniwersytetu Warszawskiego. Podczas okupacji hitlerowskiej pracował w Państwowym Instytucie Geologicznym, po wojnie pozostał wykładowcą akademickim. Opublikował 43 prace naukowe (m.in. "Historyczny rozwój świata organicznego", "Ramienionogi gotlandzkie polskiego Podola", "O niektórych ortydach ordowickich z okolic Petersburga", "Les gisements argento-stanfres d'Oruro en Bolivie", "Tymczasowe wiadomości o graptolitach z tremadoku Polski i o ich teoretycznym znaczeniu") a także liczne artykuły popularnonaukowe. W swym dorobku miał również wspomnienia wojenne opowiadane młodzieży, zatytułowane "Taczanka naprzód". Zmarł w Warszawie a 7 II 1992 roku park położony w północnej części dzielnicy Ursynów, znajdujący się pomiędzy ulicami Zaolziańska, Nutki i Koński Jar otrzymał Jego imię.

Kamienica była jedną z najbardziej efektownych w mieście, dlatego też dość szybko ówczesne przewodniki po stolicy zaczęły przedstawiać ją na swoich łamach. Wyróżniały ją bogate sztukaterie a w mieszkaniach luksusowe parkiety z kilku rodzajów drewna i piece z prostych, białych kafli. Specyficzne było oświetlenie: każde piętro miało wnękę, w której stała rzeźba chłopca w czapce. Trzymał on w dłoniach latarnię. Podczas okupacji hitlerowskiej zniszczona została jedynie najwyższa kondygnacja. Na ścianie frontowej długo widniał napis "Dom sprawdzono. Min nie ma" powstały tuż po wyzwoleniu, zimą 1945 roku. W 1949 roku została przejęta przez państwo, właściciele odzyskali ją półwieku później. Zachował się do dziś oryginalny układ klatek schodowych oraz rozkład mieszkań. Frontowa elewacja z charakterystycznymi atlasami remontu doczekała się dopiero w 2009 roku a kamienica została wówczas podwyższona o piętro oraz użytkowe poddasze.

Nr 23: kamienica. Zbudowana w 1912 roku wg proj. Stanisława Grochowicza.

Nr 25: kamienica. W podwórzu wolno stojąca na cokole kapliczka - figura Pana Jezusa.

Nr 27: kamienica.

Nr 28: kamienica. Mieszkała w niej Krystyna Brzechwa (ur. 1928) - malarka, uczestniczka wielu wystaw w kraju i zagranicą, której prace znajdują się w wielu galeriach Polski, m.in. w Muzeum Narodowym w Warszawie.

Nr 29\31: kamienica. Powstała na miejscu ogrodów pałacowych hrabiego Łubieńskiego w 190? roku wg proj. Leona Wolskiego. W podwórzu kapliczka z figurą Pana Jezusa, ustawioną na cokole.

Nr 30: kamienica.

Nr 32: kamienica Daaba. Kapliczka przyścienna z ryngrafem Matki Boskiej Częstochowskiej na prawej ścianie przejścia do drugiej oficyny.

Nr 33: kamienica. Powstała na miejscu ogrodów pałacowych hrabiego Łubieńskiego.

Mieszkał tu Ryszard Bakst (1926-1999) - pianista i pedagog, uczestnik 4. Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina (1949 rok), wieloletni wykładowca w klasie fortepianu Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej (do grona jego uczniów należą m.in. Ewa Osińska i Janusz Olejniczak).

Nr 34: kamienica.

Budynki osiedla MDM. Powstały w latach 1950-1952, uzupełniane do 1963 roku wg proj. Stanisława Jankowskiego, Jana Knothe, Józefa Sigalina i Zygmunta Stępińskiego.

Nr 35/41: w tym domu mieszkali Wanda Wyszacka-Aleksandrow (1920-2009) i Dymitr Aleksandrow (1909-1993) - małżeństwo lekarzy profesorów kardiologii. On był generałem brygady WP, współtwórcą warszawskiej szkoły kardiologicznej, pierwszym Komendant Instytutu Kształcenia Podyplomowego Wojskowej Akademii Medycznej i autorem - wspólnie z żoną - pierwszego w Polsce podręcznika elektrokardiografii.

~ Nr 35: Dom Reklamowy i Dochodowy Fruzińskiego. Powstał ok. 1914 wg proj. J. Nagórskiego dla cukiernika Fruzińskiego z rokokową dekoracją.

Nr 42: kamienica.

Nr 44: kamienica.

Nr 45: kamienica.

Nr 46: kamienica.

Nr 53: Szkoła Podstawowa nr 1 im. Gustawa Morcinka. Szkoła powstała w 1916 roku przy ul. Nowy Świat 57, a w po jedenastu latach nadano jej im. Tadeusza Kościuszki. W 1932 roku została przeniesiona na ul. Królewską 18. W 1945 roku otwarto ją znów przy Marszałkowskiej 95. Siedem lat potem szkołę znów przeniesiono: dzieliła budynek ze SP 45. Obecny budynek powstał w roku 1955. 06.12.1964 szkoła otrzymała dzisiejszego patrona, a sztandar szkoły zaprojektował Szymon Kobyliński. Obecnie uczy się tu ok. 400 uczniów, działa tu również klub sportowy Wilczki.

Nr 54: kamienica.

Nr 55\63: w tym domu mieszkał Konstanty Tadeusz Fanti (1925-2009) - hydrolog, specjalista inżynierii wodnej, profesor Politechniki Warszawskiej, dziekan Wydziału Inżynierii Sanitarnej i Wodnej, autor i współautor wielu publikacji naukowych i podręczników akademickich, w tym "Budowli piętrzących".

Nr 56: kamienica.

Nr 58: kamienica.

Nr 60: Dom Korporacji Studenckiej Arkonia. Powstał w 1929 roku wg proj. Adolfa Ihnafowicza Łubiańskiego, przebudowany z wcześniejszej czynszówki. W 1944 roku uszkodzono portal z symbolami Arkonii.

Nr 62: blok pracowników Instytutu Badań Jądrowych. Powstał w 1959 roku. Mieszkał tu Mieczysław Hara (1923-1989) - dyplomata, konsul generalny w Londynie, który powiadomił w 1971 roku wszystkich żyjących z 76 oficerów Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie pozbawionych obywatelstwa uchwałą Rady Ministrów Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej z 26 IX 1946 roku o jej uchyleniu.

Nr 64: po wojnie mieścił się powstały w 1819 roku Instytut Zoologiczny.

~ Willa Granzowa. Powstała w 1861 roku dla Kazimierza Granzowa, z rzeźbami Wojciecha Święckiego „Zadumana dziewczyna”.

Nr 65: kamienica Mejera. Zbudowana w 1900 roku.

Nr 69: kamienica. Powstała w latach 1937-8 wg proj. Józefa Steinberga dla finansisty Horowitza. Po wojnie mieszkali tu najwyżsi rangą budowniczcy PKiN. Dom jest nieustannie remontowany i rewitalizowany dzięki prężnej wspólnocie. W bramie, na wyłożonej dużymi kaflami ścianie, wisi krzyż.

Nr 71: kamienica. W XIX w. mieściła się tu fabryka mydeł i perfum Fryderyka Pulsa. Obok stała w 1869 roku willa Pulsa. Sama kamienica powstała w latach 1937-1938 wg proj. Józefa Steinberga dla finansisty Horowitza. Jej mury są wciąż poznaczone pociskami z II wojny.

Nr 72: kamienica. W czasie powstania mieścił się tu tajny skład chemikaliów, używanych przez wytwórnię granatów przy ul. Hożej 51. Skład nie został wykryty podczas wpadki kierownictwa dywersji.

Nr 73: Hotel Rialto ***** Hotel urządzony w stylu art-deco. Mieszczą się tu 44 pokoje, sauna, fitness, bibliotekę CD i DVD i sale konferencyjne. Hotelowa restauracja jest autorską Restauracją Kurta Schellera, szwajcarskiego mistrza sztuki kulinarnej, tutejszego szefa kuchni. Meble z lat 20 i 30 właściciele kupowali na aukcjach i wyprzedażach w całej Europie i poddawali renowacji. W holu umieszczono witraże Jurka Owsiaaka.

Nr 85: kamienica. Powstała ok. 1900 roku z elementami secesji.

Data nadania nazwy: rok 1770.
